

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання та протидію насильству і жорсткому поведженню з дітьми
у Броварському ліцеї №11

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення визначає систему заходів щодо запобігання та протидії всім формам насильства, булінгу (цькування) і жорсткого поведження з дітьми в закладі освіти, встановлює механізми виявлення, реагування, надання допомоги та профілактики таких проявів.

1.2. Положення розроблено на основі та відповідно до Конституції України, Конвенції ООН про права дитини, Законів України: «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»; Постанов Кабінету Міністрів України: від 4 червня 2025 р. № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорсткого поведження з дітьми», від 03 жовтня 2018 р. № 800 «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю» (із змінами), від 01 червня 2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» (із змінами); Наказів Міністерства освіти і науки України: від 02 жовтня 2018 р. № 1047 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами», від 28 грудня 2019 року № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти».

1.3. Метою Положення є створення безпечного освітнього середовища, попередження і реагування на прояви насильства, забезпечення психологічної підтримки постраждалим дітям.

1.4. Завданнями Положення є:

- запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорсткого поведження з дітьми;
- формування у працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю відповідального ставлення до недопущення насильства та жорсткого поведження з дітьми;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорсткого поведження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорсткого поведження з дітьми.

1.5. Дія цього Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу: здобувачів освіти (вихованців), педагогічних працівників, адміністрацію, медичних працівників, інших працівників закладу, а також на батьків здобувачів освіти (вихованців) або їх законних представників, які повинні бути ознайомлені з цим Положенням та інформацією про захист дітей від усіх форм насильства, зокрема домашнього насильства, експлуатації,

булінгу, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поводження з дитиною.

2. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

2.1. Насильство – дії або бездіяльність (фізичні, психологічні, сексуальні, економічні), що завдають шкоди здоров'ю, гідності чи безпеці дитини.

2.2. Домашнє насильство – будь-які форми насильства над дитиною або членом сім'ї, що вчиняються в межах сімейних або побутових відносин.

2.3. Експлуатація дітей – використання дитини або її праці у протиправний спосіб, що призводить або може призвести до заподіяння шкоди її здоров'ю, моральному, фізичному чи психічному розвитку, порушення її прав, включаючи сексуальну експлуатацію, найгірші форми дитячої праці, торгівлю дітьми, залучення до протиправної діяльності тощо.

2.4. Булінг – систематичне цькування, агресивне ставлення, приниження гідності дитини.

2.5. Жорстоке поводження – умисне нехтування або зловживання владою та потребами дитини, що шкодить дитині.

3. ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕННЯ

3.1 Законність. Дотримання вимог чинного законодавства України, міжнародних договорів та конвенцій у сфері захисту прав дитини.

3.2 Повага до гідності та недискримінація. Безумовна повага до прав, свобод та гідності кожної дитини, забезпечення рівного ставлення до всіх, незалежно від її особливостей чи статусу.

3.3. Конфіденційність. Нерозголошення інформації про дитину – жертву чи свідка насильства, окрім випадків, передбачених законодавством.

3.4 Своєчасність та ефективність реагування. Негайне та ефективне реагування на всі повідомлення чи виявлені факти насильства, булінгу та жорстокого поводження з дітьми.

3.5 Індивідуальний підхід. Врахування індивідуальних, вікових та психологічних особливостей здобувачів освіти під час надання допомоги та здійснення профілактичних заходів.

3.6 Комплексний підхід. Застосування системи взаємопов'язаних заходів (профілактичних, діагностичних, корекційних) для ефективної протидії насильству в закладі (у тому числі Центрі розвитку дитини, Центр позашкільної освіти).

3.7 Співпраця та партнерство. Ефективна взаємодія та партнерство з батьками (законними представниками), державними органами, громадськими організаціями та іншими суб'єктами, що надають допомогу дітям (органами Національної поліції, службами у справах дітей, центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, закладами охорони здоров'я).

3.8 Профілактика та превенція. Систематична профілактична та превентивна робота, що включає просвітницькі, виховні та навчальні заходи, спрямовані на формування безпечної та доброзичливої атмосфери, розвиток навичок ненасильницького спілкування, вирішення конфліктів, розпізнавання та запобігання різним видам насильства (фізичного, психологічного, економічного, сексуального), включаючи булінг, а також надання першої психологічної допомоги постраждалим дітям.

4. КЕРІВНИЦТВО ТА КООРДИНАЦІЯ РОБОТИ З УНЕМОЖЛИВЛЕННЯ НАСИЛЬСТВА

4.1. Загальне керівництво та координацію роботи з унеможливлення насильства та жорстокого поводження здійснює керівник закладу, який є відповідальною особою за реалізацію цього Положення та забезпечує його оприлюднення та ознайомлення з ним своїх працівників.

4.2. Відповідальною особою для здійснення заходів щодо запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми є практичний психолог закладу, який здійснює реєстрацію повідомлень, що надійшли в журналі безпеки та забезпечує його підготовку до розгляду, проводить психологічну діагностику, надає індивідуальні та групові консультації, здійснює корекційну роботу, надає психологічну підтримку постраждалим дітям.

4.3. Класні керівники, вихователі є першою ланкою у виявленні ознак насильства. Вони проводять профілактичну роботу, взаємодіють з батьками, повідомляють про виявлені випадки відповідальній особі.

4.4. Комісія з питань протидії булінгу (цькуванню) та насильству розглядає випадки насильства, булінгу, жорстокого поводження та приймає відповідні рішення. До складу комісії входять представники адміністрації, педагогічні працівники, практичний психолог, медичний працівник, інспектор освітньої безпеки (за згодою), представники батьківської громадськості (за потреби).

5. ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ

5.1. Освітньо-просвітницька та інформаційна діяльність:

- Проведення інтерактивних занять, тренінгів, рольових ігор, дискусій, лекцій, а також тематичних заходів (тижні безпеки, дні прав дитини, акції), спрямованих на запобігання насильству, булінгу, формування ненасильницької комунікації та поваги до прав людини.
- Інформування учнів про способи захисту, права дитини та алгоритми дій у разі насильства.
- Розміщення інформаційних матеріалів (плакатів, брошур із контактами служб допомоги, номерів телефонів для анонімних звернень) у доступних місцях, на офіційному веб-сайті закладу, його сторінках у соціальних мережах, батьківських та учнівських групах у месенджерах.
- Проведення групових та індивідуальних консультацій для учнів, батьків та працівників закладу.

5.2. Забезпечення інструментів повідомлення (функціонування «скриньки довіри» та електронних форм анонімного звернення).

5.3. Залучення учнів до волонтерських ініціатив проти насильства та розвиток дитячого самоврядування для виявлення, запобігання булінгу та вирішення конфліктів. Створення шкільної команди медіаторів (учні/вчителі).

5.4. Кадрова політика та безпека персоналу:

- Врахування ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників, що контактують з дітьми.
- Обов'язкова перевірка кандидатів на наявність судимостей та відсутність інформації про них у Єдиному реєстрі осіб, засуджених за злочини проти статевої

свободи та статевої недоторканості малолітньої особи. Ознайомлення працівників, які контактують з дітьми до початку їх роботи з Положенням про унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми у Броварському ліцеї №11, але у строк що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи.

- Проведення опитувань, що можуть включати запитання ситуативного характеру щодо насильства або жорстокого поводження із дитиною, з метою виявлення можливої схильності до агресії чи насильницької поведінки.

5.5. Активна співпраця з неурядовими організаціями та фахівцями центрів соціальних служб, ювенальної поліції, служб у справах дітей для проведення спільних профілактичних заходів.

5.6. Проведення заходів моніторингу та оцінювання ризиків насильства.

5.7. Організація тренінгів та інших навчальних заходів для працівників ліцею з питань профілактики та реагування на випадки насильства. Залучення батьків до профілактичних заходів.

6. ПОРЯДОК ДІЙ У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ВИПАДКІВ НАСИЛЬСТВА АБО ПІДОЗРИ ЩОДО ЇХ НАЯВНОСТІ СТОСОВНО ДИТИНИ

6.1. Виявлення випадків насильства.

Працівники ліцею (вчитель, вихователь, психолог, технічний працівник або інший учасник освітнього процесу) зобов'язані уважно спостерігати за поведінкою, емоційним станом та зовнішнім виглядом дітей, звертаючи увагу на можливі ознаки насильства (фізичні травми, зміни в поведінці, тривожність, страх, замкнутість, залякування, агресія, ізоляція, зниження успішності тощо). Виявлення випадків насильства здійснюється також через:

- проведення індивідуальних та групових бесід з дітьми, анкетування (з дотриманням вікових особливостей та конфіденційності), зокрема використання анкети анонімного опитування для дітей (Додаток 4);
- реагування на розповіді дитини або інших осіб про можливі факти насильства; повідомлення, отримані у письмовій, усній або електронній формі від учнів, батьків, інших осіб;
- забезпечення функціонування різних способів отримання звернень, включаючи анонімні.

6.2. Повідомлення та фіксація

- При виявленні ознак насильства або отриманні інформації про нього, працівник ліцею зобов'язаний вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною; надати у разі потреби домедичну допомогу; повідомити про випадок керівника закладу.
- Інформація про випадок фіксується за формою первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (Додаток 1), вноситься до журналу безпеки (Додаток 2).

6.3. Реагування та внутрішній аналіз

- Керівник закладу розглядає усні та письмові повідомлення у строк, що не перевищує однієї доби з дня їх надходження.
- У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною керівник закладу негайно повідомляє про це батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), повідомляє уповноваженому підрозділу органу

Національної поліції та службі у справах дітей (Додатки 3, 5), а також вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» (Офіційний вісник України, 2020 р., № 57, ст. 1779).

- Комісія реагування на випадки насильства, булінгу та жорстокого поводження з дітьми проводить внутрішній аналіз випадку.
- Якщо за результатами розгляду повідомлення не виявлено ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною, інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною та вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

6.4. Надання допомоги та робота з учасниками інциденту

- Організація психологічної підтримки та супроводу дитини, за потреби – направлення до профільних фахівців.
- Надання тимчасового убезпечення дитини від можливого повторного контакту з кривдником. Розроблення індивідуального плану захисту чи соціально-психологічного супроводу дитини.
- Проведення роз'яснювальної, корекційної роботи, з дитиною, яка постраждала та особою, яка вчинила насилля або жорстоке поводження.
- Проведення психологічної підтримки класного колективу (за потреби).

6.5. Моніторинг та подальший супровід

- Моніторинг стану дитини після інциденту та подальший супровід ситуації для запобігання повторним випадкам.
- Робота з батьками (законними представниками) щодо відновлення безпеки та психоемоційного стану дитини.

•

7. ЗВІТНІСТЬ ТА АНАЛІЗ

7.1. Внесення випадку до звітності закладу.

Інформація про виявлені та розглянуті випадки насильства, булінгу та жорстокого поводження з дітьми вноситься до річної звітності закладу освіти. При цьому суворо дотримується принцип конфіденційності.

7.2. Заходи профілактики повторних ситуацій.

За результатами аналізу кожного випадку розробляються та впроваджуються додаткові профілактичні заходи, спрямовані на унеможливлення повторення подібних ситуацій у майбутньому.

7.3. Аналіз ефективності реагування.

Команда реагування та адміністрація закладу регулярно аналізують ефективність вжитих заходів, своєчасність та повноту реагування, а також розробляють пропозиції щодо вдосконалення системи запобігання та протидії насильству в закладі. За результатами моніторингу та аналізу, Положення може переглядатися та оновлюватися.